

Vårdhygieniska riktlinjer - Vinterkräksjuka (Calici)

Riktlinjen gäller även infektion med rota-, sapo-, adeno- och astrovirus.

Bakgrund

Vinterkräksjuka orsakas av norovirus eller sapovirus (som båda hör till gruppen calicivirus). Symtomen är illamående, kräkningar, diarré, buksmärtor, huvudvärk, yrsel och feber. Sjukdomen är självläkande inom några dygn.

Vinterkräksjuka är mycket smittsamt och stora mängder virus utsöndras via avföring och kräkningar. För att bli sjuk måste smittämnet komma in i magtarmkanalen. Detta sker vanligtvis via våra händer eller mat och dryck. Vid kräkning kan också droppsmitta ske. Inkubationstiden är vanligtvis 12-48 timmar.

Vinterkräksjukevirus är tåliga och kan överleva länge i miljön utanför kroppen. De avdödas inte lika lätt av alkohol som andra smittämnen.

Misstänkt fall av vinterkräksjuka

Vid misstanke om vinterkräksjuka är det viktigt att agera snabbt. Vänta inte på provsvar, utan börja tillämpa skärpta hygienrutiner, se över placering av patient flytta medpatient om det behövs. Informera berörd personal.

Skärpta hygienrutiner

Basala hygienrutiner är inte tillräckligt för att förhindra smittspridning. Vid kontakt med patient med diarré och/eller kräkningar ska skärpta hygienrutiner tillämpas.

- **Tvätta händerna med tvål och vatten** efter kontakt med patienten eller kontakt med ytor i omgivningen. Torka händerna ordentligt torra. Sprita därefter händerna.
- **Långärmat plastförkläde** används vid nära patientkontakt (t.ex. vid bäddning, kontakt med smutsiga föremål som tvätt, avfall, bäcken och vid städning). Förkläde utan ärm kan användas i situationer där armarna inte riskerar att kontamineras.
- **Handskar** används vid kontakt med kräkning, diarré eller andra kroppsvätskor.
- **Munskydd (klass II R) och visir** används vid nära omvårdnadsarbete om det är känt att patienten kräks och det finns risk för stänk mot ansiktet.

Kohortvård

Vid noro- eller sapovirus (vinterkräksjuka) ska vårdpersonal avdelas för att enbart sköta smittsamma patienter. Bemanna så hela dygnet. Det kräver ofta någon form

av personalförstärkning. Vårdpersonal som vårdar patienter i smittsam fas ska inte arbeta på olika enheter.

Placering av patient

Öppenvård

Patient med misstänkt eller bekräftad vinterkräksjuka bör inte sitta i väntrum med andra patienter. Behöver patienten använda vårdcentralens toalett, ska toastol och övriga tagytor torkas av med Virkon eller Oxivir Exel.

Inläggning på sjukhus

Patienten ska vårdas på eget rum med eget toalettutrymme så länge hen bedöms vara smittsam. Dörren ska hållas stängd. Hjälpmedel och medicinteknisk utrustning ska om möjligt vara rumsbunden. Materiel och utrustning som inte behövs plockas ut från rummet.

Städning, rengöring och desinfektion

Vid städning med Virkon och Oxivir Exel ska engångsdukar och moppar användas.

Öppenvård

Städning mellan patienter

- Utrustning och ytor med hög smittrisk (exempelvis ovalsida brits, undersökningsstol, rullande vagnar, arbetsytor, medicinteknisk utrustning, undersökningslampa, handtag) bearbetas med Virkon eller Oxivir Exel.
- Om britspapper används ska det bytas mellan varje patient.

Slutenvård

Daglig städning

- Synlig smuts behöver först torkas bort med vatten och eventuellt rengöringsmedel.
- Städa sedan med Virkon eller Oxivir Exel. Bearbeta patientnära ytor och tagställ, exempelvis handtag, ledstänger, larmknappar, strömbrytare, sängbord, sängpanel, sänglampa, dävert och sänggrindar bearbetas mekaniskt. Tänk även på kanter, ovan- och undersida på möbler och utrustning.
- Städa golv med engångsmopp och Virkon.
- Torka av moppstativet efter användning.

Slutstädning

- Inspektera rummet för att bedöma rengöringsbehovet.
- Börja med att torka bort synlig smuts på utrustning och ytor runt patientplats med vatten och vid behov rengöringsmedel.
- Kuddar, täcken och filtar skickas till tvätt. Eventuella engångsdraperier byts.

- Dragkedjan på madrassöverdraget öppnas för att kontrollera att inget läckage skett. Vid läckage ska överdrag och madrass kasseras.
- Toalettpappersrullen, handskar och annat engångsmateriel som varit i patientens närhet eller hanterats av personal slängs.
- Byt toaborste.
- Engångsmateriel som förvarats i närförråd slängs om inte renhetsgraden kan garanteras.
- Alla ytor i listan nedan bearbetas med Virkon. Byt duk ofta!

I vådrummet:
Dörr och dörrkarm (tagytor), dörrhandtag
Medicinteknisk utrustning t.ex. droppställning, infusionspump
Skärmvägg
Panel ovanför sängplats inklusive uttag för gas och sug
Sänggrindar, sänggavlar, sängbotten, dävert (underredet på sängen ska vara synligt rent), fjärrkontroll till säng
Madrassens ovan- och undersida
Sänglampa
Sängbord (ovan- och undersida samt lådor)
Övriga möbler (t.ex. bord, fåtölj, stol). Glöm inte undersida på armstöd och bordskant.
Patientgarderob, in- och utsida, ovalsida och handtag
Närförråd (in- och utsida, ovalsida och handtag)
Handfat, blandare, spegel, torkpappershållare och övrig utrustning kring handfatet.
Hållare för desinfektionsmedel, tvål, kräkpåsar mm.
Stativ/hållare för avfall och tvättsäck
Ledstänger
Fönsterbräda, fönsterhandtag, vridstång för persienn
Taklift inklusive fjärrkontroll
Tv inklusive fjärrkontroll
Övrig teknisk installation, strömbrytare, vägguttag, närvaroknappar, larmknappar, displayer
I toalettutrymmet:
Dörr och dörrkarm (tagytor), dörrhandtag
Strömbrytare, väggkontakter, larmknappar
Spegel
Hyllor
Stativ/hållare för avfall och tvättsäck
Ledstänger
Hållare för handsprit och tvål
Torkpappershållare
Duschutrymme, blandare, slang, duschmunstycke, duschpall/stol
Handfat och blandare
WC-stol ut- och invändigt, spolknapp, stödhandtag

Toalettpappershållare
Spoldesinfektorns display och utsida
Hyllor och skåp

- Städa golvet med Virkon.
- Torka av moppstativet efter användning.

Punktdeinfektion

- Vid spill av kroppsvätskor utförs punktdeinfektion med Virkon eller Oxovir Exel.

Rengöring av flergångsmateriel och hjälpmedel

- Utrustning som används till flera patienter desinfekteras med Virkon eller Oxivir exel.
- Material som tål värme körs i disk- eller spoldesinfektor.

Tvätt

Lägg smutstvätt i en tvättsäck på rummet. Tvätt som är kraftigt nedsmutsad av kroppsvätskor läggs i en vattenlöslig tvättsäck tillsammans med torr tvätt så att inte säcken löses upp under transporten. Stoppa den vattenlösliga säcken i en vanlig tvättsäck och låt det rosa plastbandet hänga ut.

Patientens egna kläder ska inte tvättas i tvättmaskin på enheten. Smutsiga kläder läggs i plastpåse och skickas med patienten hem.

Avfall

Avfall hanteras som vanligt. Avfall som är kraftigt kontaminerat av kroppsvätskor och där risk för läckage finns, slängs i behållare för smittförande. Plastförkläden som är synligt rena kan återvinnas om återvinningskärl finns inne på rummet.

Mathantering

Vårdpersonal som vårdar smittade patienter får inte vistas i patientköket. Avdela särskild vårdpersonal för mathantering. Vårdpersonal som vårdar smittade patienter hämtar färdigställd matbricka utanför köket.

Använd vanligt porslin och bestick. Bär använd matbricka direkt till diskmaskin eller brickvagn. Självservering ska inte förekomma.

Behandling/undersökning på annan enhet

Informera mottagande enhet om att patienten är smittsam.

Före behandling eller undersökning på annan enhet ska patienten om möjligt duscha och byta till rena kläder. Sängen ska vara rengjord och renbäddad.

Nödvändig medicinsk behandling, omvårdnad eller vårdplanering får inte undanhållas patient med vinterkräksjuka. Medicinskt ansvarig bedömer behovet.

Fysioterapi eller aktivitet i gemensam lokal

Patienter i smittsam fas ska inte delta i gemensamma aktiviteter, men kan erbjudas fysioterapi på rummet.

Transporter

Samtransportera inte smittsam patient tillsammans med andra. Informera vid beställning av sjukresa om att patienten har en pågående tarminfektion. Enligt sekretesslagen har chauffören ingen rättighet att bli informerad om smittan.

Besökare

Besök ska undvikas, men kan beviljas under särskilda omständigheter. Vårdande enhet beslutar om besök och om eventuella åtgärder måste vidtas för att förhindra smittspridning till besökare.

Vårdpersonal

Vårdpersonal som sköter vårdtagare med vinterkräksjuka ska inte ta av gemensam mat eller fika i personalrum utan ska serveras av arbetskamrater.

Vårdpersonal som insjuknar med symtom på vinterkräksjuka ska omedelbart gå hem.

Efter 24 timmars symtomfrihet kan vårdpersonal återgå i arbete men ska inte hantera livsmedel förrän efter 48 timmar.

Om vårdpersonal har anhöriga med vinterkräksjuka kan de ändå arbeta.

Smittfriförklaring

Patient räknas som smittfri efter 48 timmars symtomfrihet. Vidta följande åtgärder:

- Låt patienten duscha och få rena kläder.
- Släng toalettpappersrullen, handskar och annat engångsmateriel som varit i patientens närhet eller hanterats av personal.
- Släng engångsmateriel som förvarats i närförråd på rummet om renhetsgraden inte kan garanteras.
- Släng tidningar.
- Byt toalettbörste.
- Skicka kuddar, täcken, filter samt tyg- och duschdraperier till tvätt. Byt badlakan och handdukar.
- Använd Virkon och bearbeta alla ytor och golv mekaniskt. Var särskilt noggrann med tagytor.
- Rengör och desinfektera säng och madrass med Virkon.
- Torka av moppstativet med Virkon efter användning.
- Desinfektera Virkonflaskan efter användning.

